

به نام خدای مهربان

حقوق بین الملل به زبان ساده

حقوق زنان

حمایت از حقوق زنان
در اسناد سازمان ملل متحد

| دکتر محمد مهدی سیدناصری | مدرس دانشگاه |

دفتر و فروشگاه مرکزی:

تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، خ محتشم، شماره‌ی ۲۰، طبقه‌ی همکف، واحد ۲
تلفن: ۶۶۴۱۰۰۴۱ (خط ۵) • تلفکس: ۶۶۴۶۸۲۶۳ • کدپستی: ۱۳۱۵۸۴۴۵۴۷
اینستاگرام: [ghasedakbooks](#) • تلگرام: [@ghasedakbooks](#) • [www.ghasedakbooks.ir](#)

حقوق زنان در اسناد سازمان ملل متحد

دکتر محمدمهدی سیدناصری (مدرس دانشگاه)

مدیر هنری: حسین نیلچیان

اجرای جلد: فریدون حقیقی

صفحه‌آرایی: کارگاه گرافیک قاصدک

زیر نظر شورای بررسی

لیتوگرافی: گلیا • کد: ۰۰/۱۰۴۹

چاپ دوم: ۱۴۰۱ • تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۲۰۴-۰

کلیدی حقوق چاپ و نشر انحصاراً برای

موسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر محفوظ است.

قیمت: ۳۹۰۰۰ تومان

سرشناسه: سیدناصری، محمدمهدی، ۱۳۷۰-

عنوان و نام پدیدآور: حقوق زنان در اسناد سازمان ملل متحد/ محمدمهدی سیدناصری.

مشخصات نشر: تهران: موسسه نشر و تحقیقات ذکر، کتاب‌های قاصدک.

مشخصات ظاهری: ۱۳۶ ص.، ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۲۰۴-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا

موضوع: حقوق زن Women's rights

موضوع: زنان (حقوق بین‌الملل) (Women International law)

موضوع: زنان -- وضع حقوقی و قوانین Women -- Legal status, laws, etc

رده بندی کنگره: K۶۴۴

رده بندی دیویی: ۳۴۲/۰۸۷۸

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۴۱۰۴۳

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

فهرست

مقدمه	۵
گفتار اول: از جامعه ملل تا سازمان ملل متحد	۷
جامعه ملل چه زمانی تاسیس شد؟	۸
سازمان ملل متحد چگونه تشکیل شد؟	۱۱
وظایف و اهداف سازمان ملل متحد چیست؟	۱۲
چرا اعلامیه جهانی حقوق بشر به تصویب رسید؟	۱۵
گفتار دوم: بررسی حقوق زنان در اسناد سازمان ملل متحد	۱۶
پیمان‌نامه‌ها و میثاق‌های بین‌المللی	۱۷
خشونت علیه زنان	۳۴
زنان و مخاصمات مسلحانه	۳۶
قطعه‌نامه‌ها، اعلامیه‌ها و توصیه‌نامه‌ها	۴۵
مراحل پیکار با پدیده خشونت علیه زنان	۶۳
راهکارهای عملی برای پیکار با خشونت علیه زنان	۶۵
نتیجه‌گیری	۸۰
ضمائم	۹۰
پیمان‌نامه رفع هرگونه تبعیض علیه زنان	۹۰
اعلامیه همایش جهانی زن یکن سپتامبر ۱۹۹۵ (۳۳)	۱۱۳
فهرست منابع	۱۳۱

**Paper from well managed forests
and controlled sources**

کاغذ این کتاب از جنگل‌ها و منابع
کاملاً مدیریت شده تهیه شده است.

مقدمه

امروز یکی از شاخصه‌های توسعه انسانی، میزان حضور زنان و نحوه ایفای نقش آنان در عرصه‌های گوناگون فعالیت است که تاثیری جدی بر دیگر اقدامات، در این زمینه دارد، زیرا زنان با داشتن نقش مادری و همسری، می‌توانند در حل معضلات اجتماعی و غیره نقش مؤثری ایفا کنند. بنابراین، بحران‌های اخلاقی و بن‌بست‌های خانوادگی، رشد بی‌رویه جمعیت، شیوع بسیاری از بیماری‌های لاعلاج و غیره در سراسر جهان، جملگی بیان‌گر این واقعیت است که جامعه بشری در عصر حاضر، آن‌چنان‌که باید و شاید به نقش زنان در توسعه انسانی اهمیت نداده و رشد ناکافی زنان و وجود فقر فرهنگی در میان آنان، مؤید این مطلب است که ریشه‌ی بسیاری از بحران‌ها و ناهنجاری‌های قرن حاضر را باید در همین مساله جست و جو کرد. اسلام هم شخصیت و حقوق زن را مورد توجه بسیار قرار داد؛ از جمله از نگرش و رفتار ناپسند عرب جاهلی درباره زنان و دختران، مانند زنده به گور کردن دختران، سخت

انتقاد کرد.

رسیدن به برابری زنان و مردان و از بین بردن همه اشکال تبعیض علیه زنان از حقوق اساسی بشر و ارزش‌های سازمان ملل متحد است. با این حال، زنان در سراسر جهان به طور نظام‌مند از زیر پا نهاده شدن حقوق بشر در زندگی خودشان رنج می‌برند و تحقق حقوق بشر برای زنان همواره به عنوان یک اولویت مطرح بوده است. دستیابی به برابری بین زنان و مردان نیازمند آگاهی فراگیر است و از راه‌هایی حاصل می‌شود که زنان تبعیض را تجربه می‌کنند و از برابری محروم هستند تا بتوان برای تهیه راهبردی خوب و قابل عمل و از بین بردن این تبعیض‌ها اقدام کرد.

سازمان ملل متحد دارای سابقه ای طولانی در رسیدگی به حقوق بشر زنان دارد و در دهه‌های اخیر در حفظ و ارتقای حقوق زنان سراسر جهان پیشرفت‌های بسیاری داشته است. با این حال، شکاف‌های مهم باقی مانده و حقیقت‌های زندگی زنان همواره با وجود آمدن تبعیض‌های تازه علیه آنان که به گونه منظم آشکار می‌شود در حال تغییر است. برخی گروه‌های زنان، در حوزه‌های دیگر، با اشکال دیگری از تبعیض بر پایه سن، قومیت، شهروندی، آیین، وضعیت سلامت، وضعیت زناشویی، تحصیلات، معلولیت و وضعیت اجتماعی و اقتصادی مواجه هستند.

در کتاب حاضر تلاش کردیم با زبانی بسیار ساده و روان برای نسل نوجوان و جوان، این موضوع بسیار مهم توضیح داده شود.

گفتار اول

از جامعه ملل تا سازمان ملل متحد

هنگامی که ۲ جنگ جهانی و خانمان سوز در فاصله تنها ۲۱ سال به وقوع پیوست، دنیا به این فکر افتاد تا برای پیشگیری از این گونه رویدادهای خونین چاره‌ای بیاندیشد. این چاره‌اندیشی در قالب منشوری متبلور شد که اساس آن بر محفوظ داشتن نسل‌های آینده از بلای جنگ، ایمان به حقوق اساسی بشر، به حیثیت و ارزش شخصیت انسانی و به تساوی حقوق مرد و زن و ایجاد شرایط لازم برای حفظ عدالت و حرمت انسانی بنا شده بود و اهداف این منشور نیز رفق، مداراجویی و زیستن در حال صلح با یکدیگر و متحد ساختن قوای خود برای نگهداری صلح و امنیت بین‌المللی عنوان شد. کشورهای امضاکننده این پیمان همچنین توافق کردند که اصول و روش‌هایی ایجاد کنند تا عدم‌استفاده از نیروهای مسلح را جز در راه منافع مشترک تضمین کند و

برای پیشبرد ترقی اقتصادی و اجتماعی تمام ملل به وسایل و مجاری بین‌المللی متوسل شوند. به این ترتیب نهادی با عنوان سازمان ملل متحد متولد شد. در ابتدا بصورت خلاصه نگاهی می‌اندازیم به تاریخچه چگونگی تاسیس جامعه ملل و بعد از آن به سراغ تاریخچه تاسیس سازمان ملل متحد می‌پردازیم.

جامعه ملل چه زمانی تاسیس شد؟

در ابتدا کشورها مسائل و موضوعات خود را با برگزاری همایش‌ها و نشست‌های بین‌المللی مورد بررسی قرار می‌دادند که از جمله آن‌ها می‌توان همایش صلح وستفالی ۱۹۶۸ میلادی، کنگره وین ۱۸۱۰ و میلادی همایش‌های صلح لاهه ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ میلادی اشاره نمود. از قرن نوزدهم کشورها در اندیشه ایجاد انجمن‌ها و اتحادیه‌های بین‌المللی بودند که به صورت خصوصی و عمومی تشکیل می‌دادند مانند اتحادیه بین‌المجالس، اتحادیه جوامع بین‌المللی، اتحادیه جهانی پست. تشکیل این اتحادیه‌ها و انجمن‌ها زمینه پیدایش اولین سازمان بین‌المللی را در سال ۱۹۱۹ میلادی تحت عنوان جامعه ملل فراهم نمود. تعریف سازمان‌های بین‌المللی به تجمعی از دولت‌ها اطلاق می‌شود که بر اساس یک سند تأسیس (معاهده) ایجاد می‌شوند و اعضای آن اهداف مشترکی را با فعالیت خاص و مداوم دنبال می‌کنند. جامعه ملل در سال ۱۹۱۹ میلادی (سال ۱۲۹۸ هجری

شمسی)، پس از جنگ جهانی اول راه اندازی گردید. این تشکیلات زمانی رسماً تاسیس شد که ۴۴ کشور میثاق جامعه ملل، یعنی قسمت اول معاهده ورسای، را امضا کردند. هدف اصلی از تشکیل جامعه ملل حفظ صلح جهانی از طریق ترویج خلع سلاح، پیشگیری از بروز جنگ از راه امنیت جمعی، حل و فصل اختلافات میان کشورها از طریق مذاکره و دیپلماسی و بهبود رفاه جهانی بود.

با این حال، جامعه ملل دچار برخی نقاط ضعف اساسی بود. اگر کشورهای درگیر در اختلافات، نادیده گرفتن تصمیمات جامعه ملل را بر می‌گزیدند، جامعه ملل می‌توانست تحریم‌های اقتصادی وضع کند اما از آنجا که نیروی نظامی نداشت هیچ راهی برای اجرای این تصمیمات نبود. علاوه بر این، همه کشورها عضو جامعه ملل نبودند. ایالات متحده آمریکا برای مثال، بر خلاف تلاش‌ها و فعالیت‌های پرزیدنت ویلسون در پیدایش جامعه ملل، هرگز عضو آن نبود. کشورهای دیگر که پس از آن به جامعه ملحق شده بودند، آن را ترک کردند و جامعه ملل اغلب موفق به اقدام در زمینه مورد نیاز نبود. با وجود این نقاط ضعف، جامعه ملل قادر به حل و فصل برخی اختلافات و متوقف کردن برخی جنگ‌های کوچک بود. جامعه با موفقیت در اختلاف بین سوئد و فنلاند بر سر جزایر آلاند در سال ۱۹۲۱ (سال ۱۳۰۰ هجری شمسی) میلادی مداخله کرد و تهاجم یونان به بلغارستان (۱۹۲۵) را متوقف کرد.

این حال، جامعه در پیشگیری یا توقف جنگ ملل قدرتمند بی اثر بود. هنگامی که ایتالیا به حبشه در کشور اتیوپی در سال ۱۹۳۵ میلادی (سال ۱۳۱۴ هجری شمسی) حمله کرد، جامعه عمل تجاوز را محکوم و تحریم هایی وضع کرد، اما تحریمها هیچ تاثیری نداشت. علاوه بر این، جامعه ملل در رویارویی با وقایع منجر به بروز جنگ جهانی دوم ناتوان بود. علل شکست جامعه ملل سه ضعف اساسی بود:

- ضعف قانونی یا همان ضعف در اساسنامه آن: این ضعف مربوط به اساسنامه جامعه ملل (میثاق) بود، عمده ترین ضعف قانونی که وجود داشت این بود که جنگ را کاملاً غیرقانونی اعلام نکرد. مورد دیگری که می توان به آن اشاره کرد، روش رأی گیری با اتفاق آراء صلاحیت مشترک مجمع و شورا در صلح و امنیت بین المللی بود.
- ضعف ساختاری:

محور اصلی ضعف ساختاری، تفاوت میان توزیع قدرت در دنیا بود. عدم عضویت آمریکا جامعه را در سطح کشورهای اروپایی نگه داشت، جامعه در ابتدا زیر نفوذ کشورهای اروپایی فرانسه و انگلیس بود.

- ضعف سیاسی:

سیاست های جداگانه و کاملاً متضاد قدرت های بزرگ و کشمکش و اختلاف میان آنها مانع از فعالیت جامعه به عنوان واحد مستقل شد؛ قطعنامه های جامعه ملل محدود و

کم قدرت بود.

سازمان ملل متحد چگونه تشکیل شد؟

اصطلاح ملل متحد را نخستین بار فرانکلین روزولت رییس جمهوری آمریکا در جریان جنگ جهانی دوم برای اشاره به متفقین به کار برد. نخستین کاربرد رسمی این اصطلاح در بیانیه یکم ژانویه ۱۹۴۲ میلادی سازمان ملل متحد بود که در آن متفقین از مفاد منشور آتلانتیک پشتیبانی کرده بودند و از متفقین خواسته شد تا از صلح جداگانه با نیروهای محور خودداری کنند. در این زمان سندی با عنوان اعلامیه ملل متحد ایجاد شد که ۲۶ کشور جهان از جمله ایران آن را امضا کردند و آمادگی خود را علیه جنگ اعلام کردند.

مطابق این سند در همایش‌های مسکو، قاهره و تهران در ۱۹۴۳ میلادی اندیشه تشکیل سازمان ملل متحد جدی‌تر شد. از اوت تا اکتبر ۱۹۴۴ میلادی نمایندگان کشورهای آمریکا، شوروی، انگلیس، فرانسه و جمهوری چین در همایش دامبارتن اوکس در ایالت واشنگتن دی. سی، بر روی برنامه‌های تشکیل سازمان ملل متحد مطالعه کردند. بیشتر مباحث این همایش درباره نقش اعضای سازمان و شرایط دعوت از آن‌ها بود. سپس در آوریل ۱۹۴۵ میلادی در همایش سان فرانسیسکو، تکلیف حق وتو برای پنج عضو شورای امنیت تعیین شد. سرانجام در ۲۴ اکتبر ۱۹۴۵ میلادی منشور ملل متحد به امضای ۵۰ کشور رسید و سازمان ملل متحد به طور